

Utlåtande om Livsmedelsverkets riksomfattande plan för veterinärvården (EHO) 2027–2028

Miljöhälsosektionen 13.08.2026
1676/11.05.06.00/2025

Beredning och tilläggsuppgifter
Petronella Jansson, I tillsynsveterinär
petronella.jansson2@porvoo.fi

Livsmedelsverket ber Borgå miljöhälsovård om ett utlåtande angående utkastet till den riksomfattande planen för veterinärvården (EHO) 2027–2028. Utlåtandena ska lämnas in senast den 14 augusti 2026 till Livsmedelsverkets registratur: kirjaamo@ruokavirasto.fi.

Den riksomfattande planen för veterinärvården (EHO) för åren 2027–2028 som utarbetats av Livsmedelsverket grundar sig på veterinärvårdslagen (285/2023), som trädde i kraft den 1 januari 2026. Den riksomfattande planen är indelad i två delar. Den första delen gäller veterinärtjänster som omfattas av organisatörens ansvar. Denna del förnyades helt år 2025 och nu föreslås inga innehållsmässiga ändringar jämfört med EHO-planen 2026–2028.

Den andra delen av den riksomfattande planen gäller de tillsynsuppgifter som kommunalveterinären utför inom ramen för organiseringsansvaret. Enligt 6 § i veterinärvårdslagen ska organisatören utarbeta en plan för hur tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande enligt lagen ska ordnas inom sitt område. Tillsynsdelens struktur har förnyats helt jämfört med EHO-planen 2026–2028. Synpunkter på bedömningen av resursbehovet efterfrågas särskilt i utlåtandena. Faktureringsanvisningen för kommunerna, som ingår som bilaga till EHO-planen, har inte ändrats sedan föregående år.

Kommunen ska mer detaljerat än tidigare beskriva hur tillsynen genomförs, inklusive antalet tillsynsobjekt, planerat antal inspektioner samt de personalresurser som krävs för dessa uppgifter. Dessutom ska planen redovisa arbetsfördelningen mellan kommunalveterinärerna samt beskriva hur verksamheten organiseras vid störningssituationer. I planen ska även ingå en flerårig fortbildningsplan för organisatörens veterinärvårdspersonal. Denna plan ska också omfatta den kompetens som krävs för tjänsteuppgifterna.

I den riksomfattande planen betonas riskbaserad tillsyn, djurvälstånd, biosäkerhet och harmonisering av tillsynen. Enligt en separat bilaga är fokusområdena för år 2027 följande:

1. Säkerställande och effektivisering av veterinärvårdens verksamhet. Livsmedelsverket utvecklar kommunernas styrning, samarbete och enhetliga arbetsmetoder. Kommunerna ansvarar

för att veterinärtjänster och tillsyn ordnas på ett kostnadseffektivt sätt.

2. Effektivisering av övervakning och kontroll av djursjukdomar. Det har förekommit brister i genomförandet av inspektioner och provtagningar på djurhållningsplatser, vilket kan äventyra Finlands sjukdomsfria status och exportförutsättningar. Livsmedelsverket utarbetar övervakningsprogram och anvisningar samt följer upp genomförandet mer intensivt. Kommunalveterinärerna genomför inspektioner, provtagningar och rapportering enligt programmen.
3. Tillsyn över storskalig hundverksamhet. Livsmedelsverket identifierar, utifrån hundregistret, verksamhetsutövare som omfattas av anmälningsskyldighet och vidarebefordrar upptäckta brister till kommunerna för tillsyn. Kommunalveterinärerna bedömer fallen och genomför nödvändiga utredningar eller inspektioner.
4. Tillsyn över slädhundars välbefinnande.

Enligt planen ska organisatören i sin egen plan beskriva hur övervakningen och kontrollen av djursjukdomar genomförs, inklusive att uppföljningsundersökningar utförs inom föreskriven tid, att uppgifter registreras och lämnas till Livsmedelsverket samt antalet tillsynsobjekt och planerade inspektioner. Livsmedelsverket kan ålägga kommunalveterinären att utföra uppföljningsundersökningar av djursjukdomar och utfärda årligen anvisningar om genomförandet av övervakningsprogrammen.

När det gäller djurvälståndsärenden som grundar sig på misstanke har ett nytt krav lagts till, enligt vilket organisatören i sin plan ska beskriva kriterierna för att inleda ärenden samt prioriteringen av fallen. Kommunalveterinärerna ska ha enhetliga kriterier för vilka typer av ärenden som tas upp till behandling och inom vilken tidsram de ska handläggas.

Organisatören ska också i sin plan beskriva den planmässiga tillsynen över verksamhetsutövare som omfattas av anmälningsskyldighet, produktionsdjursanläggningar samt aktörer inom dessa. Planen ska redovisa antalet tillsynsobjekt och inspektioner, hur nya aktörer identifieras genom registret över djurhållare och djurhållningsplatser samt grunderna för inspektionsfrekvensen.

Organisatören får ersättning av statliga medel för kommunalveterinärens tillsynsuppgifter. Enligt faktureringsanvisningen i remissversionens bilaga ska kommunerna ordna en tillräcklig arbetstidsredovisning som tillförlitligt visar den tid som använts för statliga uppgifter. Fakturan ska innehålla en specificerad redogörelse för använd arbetstid, tillsynsuppgifter och uppkomna kostnader. Livsmedelsverket kan vid behov begära kopior av arbetstidsredovisningen eller annan uppföljning som ligger till grund för fakturan. En heltidsanställd tillsynsveterinär beräknas i genomsnitt utföra 15–20 inspektioner per månad, antingen ensam eller i pararbete.

Enligt faktureringsanvisningen ersätts material-, förbruknings- och varukostnader som hänför sig till statliga tillsynsuppgifter. Ersättningsgilla kostnader omfattar till exempel datorer, programvara, dataförbindelser, telefon- och portokostnader, arbetskläder samt provtagningsutrustning. Utvecklings- och införandekostnader för kommersiella informationssystem ersätts inte, men skäliga månadsavgifter för de tillsynssystem som tillsynsveterinärerna använder ersätts.

Miljöhälsovårdschefen

Miljöhälsosektionen beslutar att ge följande utlåtande i ärendet:

Den riksomfattande planen för veterinärvården ger kommunerna en god grund för utarbetandet av den egna lokala planen. Planen medför inga betydande förändringar i de grundläggande principerna för ordnandet av veterinärtjänsterna, men anvisningarna om organisering av tillsynen, resursplanering, informationssystem och rapportering har tydligt preciserats och utvidgats jämfört med EHO-planen 2026–2028. Samtidigt ökar de planerings-, uppföljnings- och rapporteringsskyldigheter som åläggs kommunerna.

I planen förutsätts att organisatören beskriver hur övervakningen och kontrollen av djursjukdomar genomförs samt antalet inspektioner, provtagningar och tillsynsobjekt. I praktiken finns dock Livsmedelsverkets detaljerade anvisningar för följande år och eventuella nya uppföljningsuppgifter ännu inte tillgängliga när organisatörens plan ska utarbetas. Därför kan planen i dessa delar endast vara uppskattningar. Det borde vara tillräckligt att beskriva organisatörens beredskap att genomföra de uppföljnings- och tillsynsuppgifter som Livsmedelsverket årligen fastställer, utan krav på att de exakta prestationerna definieras i förväg. Detta skulle bättre motsvara den praktiska verksamheten och planeringsprocessens tidsramar.

Kravet på att beskriva kriterier för inledande av ärenden och prioritering av fall är motiverat. För att djurvälståndstillsynen ska vara enhetlig och aktörer ska behandlas likvärdigt i hela landet bör Livsmedelsverket utarbeta riksomfattande riktlinjer och anvisningar om kriterier för inledande av ärenden samt klassificering av ärendenas bråds kandegrad. Detta skulle stödja kommunernas arbete och minska regionala tolkningsskillnader.

Bestämmelsen om planmässig tillsyn av anmälningspliktiga aktörer behöver förtydligas. Livsmedelsverket upprätthåller registret över djurhållare och djurhållningsplatser. Det är oklart varför organisatören skulle behöva föra ett separat register över samma objekt och rapportera uppgifterna tillbaka till den myndighet som upprätthåller registret. Detta medför dubbel administrativ belastning och kan leda till avvikelser i uppgifterna. I stället bör registret utvecklas så att det fungerar som tillsynsmyndigheternas primära och uppdaterade informationskälla. Dessutom bör en automatisk anmälan om nya

anmälningspliktiga aktörer skickas till områdets kommunalveterinär eller tillsynsveterinär. Detta skulle minska det manuella arbetet, förbättra informationsflödet och effektivisera riktandet av tillsynen.

Kravet på arbetstidsredovisning enligt faktureringsanvisningen har medfört en betydande administrativ belastning för tillsynsveterinärerna. Särskilt i situationer där det månatliga antalet utförda inspektioner understiger det riktgivande antalet om 15 inspektioner har detaljerad arbetstidsuppföljning efterfrågats, trots att anvisningarna inte tydligt definierar i vilken form eller med vilken detaljeringsgrad arbetstidsredovisningen ska föras. Eftersom inspektioner och tillhörande skriftliga arbetsuppgifter ofta fördelas över olika månader ger antalet prestationer under en enskild månad inte nödvändigtvis en tillförlitlig bild av arbetsinsatsen. Vi föreslår att Livsmedelsverket utfärdar mer detaljerade riksomfattande anvisningar om arbetstidsredovisning och att prestationsmängderna granskas utifrån ett genomsnitt över flera månader. Det nuvarande förfarandet orsakar personalen onödig belastning och bidrar inte till ett kvalitativt genomförande av tillsynen.

Kostnader för utveckling och införande av kommersiella informationssystem bör ersättas kommunerna när systemet har anskaffats för att sköta statliga tillsynsuppgifter. Det handlar om nödvändiga kostnader för kommunen som är direkt kopplade till utförandet av myndighetsuppgifter, och något motsvarande system som tillhandahålls av staten finns inte tillgängligt. Dessutom bör grunderna för ersättning preciseras, särskilt när det gäller vad som i faktureringsanvisningen avses med skäliga månadsavgifter.

Miljöhälsosektionen har inga övriga synpunkter i ärendet.

Paragrafen justeras genast.

